

Talepapir

Arrangement: Samrådsspørgsmål AT og AU

Hvornår: Torsdag den 1. juni kl. 14

Udlændinge- og
Integrationsministeriet

29. maj 2017

Sags nr.
Akt-id

DET TALTE ORD GÆLDER

Samrådsspørgsmål AT:

”Vil ministeren detaljeret redegøre for forløbet op til beslutningen af 10. februar 2016 om undtagelsesfrit at adskille ægtepar på asylcentre, hvor den ene ægtefælle er under 18 år, og herunder orientere om, hvilke vurderinger fra embedsmænd der forelå for ministeren med hensyn til, om en sådan beslutning ville stemme overens med dansk lov og Danmarks internationale forpligtelser?”

Samrådsspørgsmål AU:

”Vil ministeren redegøre for sin beslutning om at fjerne en formulering fra et udkast til en pressemeddelelse om, at der ved beslutning om at adskille ægtepar, hvor den ene ægtefælle er under 18 år, skal ske en individuel vurdering, sådan som ministeren oplyser, at hun har gjort *det (der henvises til artiklen ”Ja, der gik vi for langt”, Politiken, 21. maj 2017)*?”

Spørgsmålene er stillet efter ønske fra Johanne Schmidt-Nielsen (EL), Sofie Carsten Nielsen (RV) og Josephine Fock (ALT).

* * *

Udkast til tale til brug for besvarelsen af samrådspørgsmål AT og AU fra Udlændinge- og Integrationsudvalget.

[Indledning]

1. Der har været sagt og skrevet meget om forløbet op til min instruks af 10. februar 2016 om adskilt indkvartering af mindreårige gifte eller samlevende asylansøgere.

Jeg vil i dag redegøre for det forløb, der førte frem til, at min instruks blev udsendt den 10. februar.

Jeg vil besvare de to samrådspørgsmål samlet.

[Generelle holdning til barnebrude]

2. Som man måske husker, var der i slutningen af januar 2016 i medierne oplysninger om, at der også på de danske asylcentre – ligesom i Sverige – fandtes barnebrude, der var indkvarteret med deres ældre ægtefælle.

Jeg må ærligt sige, at jeg blev oprigtigt trist og bestyrtet over oplysningerne. Det er imod alt, hvad jeg står for: Unge kvinder skal have frihed til at leve deres liv, som de ønsker og vælge den ægtefælle, de ønsker. Min første reaktion var, at i Danmark bestemmer kvinder og mænd over deres eget liv.

Dét ønskede jeg klart og tydeligt at markere. For den samme valgfrihed gælder jo ikke nødvendigvis i det land, de kommer fra.

Jeg var derfor også meget optaget af at sikre, at indkvarteringen i asylsystemet, som jeg i sidste ende har ansvar for, ikke bidrager til at fastholde en mindreårig i et ægteskab eller samliv, som den unge ikke selv ønsker.

Jeg ville for alt i verden undgå, at myndigheder, som jeg er ansvarlig for, bidrager til at fastholde unge kvinder i et ufrivilligt ægteskab i den tid, hvor parterne opholder sig i asylsystemet.

Min holdning var, at jeg i sidste ende havde ansvaret for og så at sige trådte i forældrenes sted over for de her piger, lidt som skoleforstanderen, når unge er på efterskole.

Og derfor var jeg optaget af at sikre, at vi ikke risikerede at stå i en situation, hvor danske myndigheder uforvarende kan komme til at bidrage til at udhule kvinders selvbestemmelse.

Mit mål var at beskytte de her piger alt det, vi kunne, og at sikre de unge en form for ”pusterum” ved ankomsten til Danmark, hvor de kan få lejlighed til at overveje deres situation og tage stilling til, om ægteskabet eller samlivet faktisk er frivilligt.

Og pusterummet skulle sikre, at valget blevet taget under indtryk af, at nu er de her i Danmark, og her gælder vores normer og rettigheder ved separation eller skilsmisse.

Min klare holdning var derfor, at mindreårige asylansøgere skulle indkvarteres adskilt fra deres eventuelle ægtefælle eller samlever.

Og det er stadig min holdning i dag.

[Sagsforløbet frem til instruksen]

Som jeg har tilkendegivet ved flere lejligheder, har sagen om indkvarteringen af barnebrude været genstand for mange drøftelser i ministeriet.

Ministeriets overvejelser tog afsæt i flere hensyn:

- På den ene side skulle indkvarteringsordningen varetage hensynet til barnets tarv – i denne sammenhæng hensynet til den mindreårige ægtefælle eller samlever – og til beskyttelsen af de retlige normer for samlivsforhold, som gælder i Danmark
- På den anden side skulle indkvarteringsordningen ikke gøre usaglige eller uforholdsmæssige indgreb i familielivet, ligesom ordningen også skulle vareta-

ge hensynet til barnets tarv i forhold til parrets eventuelle børn.

Overvejelserne tog endvidere afsæt i, at der er overladt udlændingemyndighederne relativt vide rammer i forbindelse med indkvarteringen af asylansøgere.

Sagt på en anden måde var der hensyn til både familielivet og til barnets tarv, og det stod over for det ønske, jeg havde om at beskytte pigerne, så de kunne få et pusterum og plads til at vælge selv.

Jeg vil ikke lægge skjul på, at jeg internt i ministeriet meget klart gav udtryk for, at jeg ønskede en så restriktiv linje som overhovedet muligt. Jeg ønskede, at alle par blev skilt ad og indkvarteret så langt fra hinanden som muligt, ja gerne med den ene i Gedser, og den anden i Skagen.

Det affødte en del diskussion om, hvor langt man kunne gå.

Vurderingen i ministeriet var, at der i et antal tilfælde under særlige omstændigheder skulle gøres undtagelse til

en separat indkvartering. Det skyldes hensynet til vores internationale forpligtelser.

Og det var derfor en forudsætning, at Udlændingestyrelsen skulle administrere ordningen i overensstemmelse med dansk ret, herunder vores internationale forpligtelser.

Dette fremgik af de udkast til pressemeddelelser, som jeg fik forelagt, og som indeholdt et forbehold, og af de drøftelser om den generelle indkvarteringsordning, som fandt sted med ministeriets jurister.

* * *

Et af udvalgsspørgsmålene stillet forud for dagens samråd går på, om jeg vil udlevere en intern e-mail af 9. februar 2016, som er omtalt i Politiken.

Af principielle grunde vil jeg ikke udlevere de interne e-mails, der sendes den 9. februar 2016 i denne sag. Det skyldes hensynet til ministeriets interne beslutningsproces.

Det er fast praksis og en del af rammerne for den måde, en regering arbejder på – det gælder for både tidligere regeringer, den nuværende og for fremtidige. Som regering har man brug for at have et fortroligt rum for meningsdannelse og politikudvikling.

Men det er for mig at se også uinteressant, i og med at jeg i dag klart redegør for den rådgivning, som jeg fik af ministeriet.

Jeg har i øvrigt flere gange i løbet af 2016 oplyst Folketinget om ordningen, og at der skal gøres undtagelser. Det skete bl.a. på et samråd den 15. marts 2016. Som ét eksempel nævnte jeg i mit svar det tilfælde, at et par er blevet gift i Danmark med det, man før i tiden kaldte et kongebrev.

Og jeg har også orienteret ombudsmanden om denne forudsætning. Det skete første gang ved ministeriets brev af 4. maj 2016 til ombudsmanden. Det indgår også i ombudsmandens redegørelse.

Det vil jeg vende tilbage til.

* * *

Det forhold, at der i visse situationer vil skulle gøres undtagelse, havde jeg ærligt talt gerne set var anderledes.

På den baggrund var det afgørende for mig, at den pressemeddelelse, som jeg udsendte i februar sidste år, indeholdt en klar politisk tilkendegivelse fra mig om den generelle, fremtidige indkvarteringsordning.

Jeg har det nu engang bedst med at sige tingene lige ud.

Derfor valgte jeg at beskrive den generelle indkvarteringsordning i pressemeddelelsen, så det politiske signal til omverdenen stod helt klart.

Da pressemeddelelsen blev udsendt, var den således en politisk tilkendegivelse. Som tidligere oplyst var det mig selv, der ændrede pressemeddelelsen. Det er der i sig selv intet odiøst i. Jeg ændrer en masse pressemeddelelser.

Og som jeg tidligere har oplyst, var det også mig selv, som tog forbeholdet ud af pressemeddelelsen. Det gjorde

jeg, fordi jeg ønskede at give et klart og tydeligt politisk budskab, og fordi jeg ønskede at sende et klart budskab til de unge piger på asylcentre og til de kræfter, som fastholder de unge piger i en kultur uden selvbestemmelse.

Det er vigtigt at holde sig for øje, hvad det konkret er, ombudsmanden vurderer som ulovligt. Nemlig den kategoriske og undtagelsesfrie ordlyd af min pressemeddelelse.

Når pressemeddelelsen efterfølgende fik karakter af en instruks, skyldes det, at der ikke i umiddelbar forlængelse af pressemeddelelsen blev sendt en egentlig skriftlig instruks til Udlændingestyrelsen, som beskrev de undtagelser, der skulle gøres.

Det vil også sige, at på det tidspunkt, hvor vi sad og arbejdede med pressemeddelelsen, har dokumentet ikke haft karakter af en instruks.

Derfor blev der heller ikke foretaget en juridisk vurdering af, om pressemeddelelsen efter sin ordlyd ville være

ulovlig, hvis den efterfølgende skulle læses som en instruks over for Udlændingestyrelsen.

Sådan en vurdering lå der altså ikke på mit bord.

Og derfor har jeg ikke forud for udsendelsen af pressemeddelelsen drøftet med mine embedsmænd, om selve det, at jeg udsendte en pressemeddelelse, der indeholdt min politiske tilkendegivelse, ville være ulovligt, når jeg tog undtagelsen ud af ordlyden.

Rådgivningen af mig fra mine embedsmænd gik alene på, at der i indkvarteringsordningen skulle være en undtagelsesmulighed i særlige tilfælde.

* * *

I forhold til Udlændingestyrelsens administration af indkvarteringsordningen gælder, at styrelsen hele tiden har administreret den i overensstemmelse med vores internationale forpligtelser.

Som et resultat af den administration har Udlændingestyrelsen i 6 sager på intet tidspunkt adskilt parret.

Også dette indgår i ombudsmandens vurdering af sagsforløbet.

Pressemeddelelsen blev ikke umiddelbart efter den 10. februar 2016 fulgt op af andre skriftlige instrukser til Udlændingestyrelsen.

Derfor blev min pressemeddelelse den eneste skriftlige instruks på dette tidspunkt til Udlændingestyrelsen.

I sin kategoriske og undtagelsesfri form var den ifølge ombudsmanden ulovlig, og det har jeg taget til efterretning.

Det fremgår også af ministeriets svar af 3. februar 2017 på ombudsmandens foreløbige redegørelse.

Når pressemeddelelsen efterfølgende vurderes ulovlig, skyldes det – som sagt –, at den ikke på et tidligt tidspunkt blev fulgt af en egentlig skriftlig instruks til Udlændingestyrelsen.

Når jeg så har taget ombudsmandens kritik til efterretning, betyder det også, at vi umiddelbart i forlængelse af udsendelsen af pressemeddelelsen skulle have fulgt op med en egentlig skriftlig instruks, der indeholdt de nødvendige forbehold.

Det skulle vi. Det vil jeg gerne tage på mig. Det burde vi have gjort anderledes.

[Sagsforløbet efter udstedelsen af pressemeddelelsen]

Nu vender jeg mig så væk fra selve pressemeddelelsen – eller min generelle instruks, om man vil – et øjeblik for at fokusere på sagsforløbet efter den 10. februar 2016.

Spørgsmålet er, om Folketinget først nu er blevet bekendt med, at der skal gøres undtagelse i særlige tilfælde.

Det kan man næsten få indtrykket af, når man læser Politikens artikler.

Men jeg vil erindre om, at jeg flere gange efter den 10. februar 2016 har orienteret Folketinget om, at der i særlige tilfælde skulle gøres undtagelse fra udgangspunktet

om separat indkvartering, uanset beskrivelsen af den generelle indkvarteringsordning i min instruks.

At der ikke er tale om en undtagelsesfri ordning nævnte jeg blandt andet flere gange i mit svar under behandlingen af samråd Z den 15. marts 2016. Som ét eksempel nævnte jeg i mit svar det tilfælde, at et par er blevet gift i Danmark med det, man før i tiden kaldte et kongebrev.

Det følger af mit svar, at der er tale om ét eksempel, og at der således vil kunne være flere eksempler. Mit talepapir fra samrådet er oversendt til Folketinget.

Jeg har også redegjort for sagen i besvarelsen af en række folketingsspørgsmål.

I mit svar af 9. marts 2016 på spørgsmål 302 stillet af Udlændinge- og Integrationsudvalget redegør jeg først for den generelle indkvarteringsordning. Herefter fremgår det af svaret, at Udlændingestyrelsen var i færd med, og nu citerer jeg, ”at omsætte min generelle instruks i retningslinjer, der skal anvendes i de konkrete sager”. At der skulle udsendes retningslinjer for anvendelse i de konkrete sager afspejler, at den generelle instruks ikke

var udtømmende. Jeg skal være den første til at sige, at det kunne have været formuleret klarere.

At der skal gøres undtagelse i særlige tilfælde er også anført bl.a. i mit svar af 9. maj 2016 på spørgsmål 513 stillet af Udlændinge- og Integrationsudvalget.

Og at der skal gøres undtagelse i særlige tilfælde fremgår også af ministeriets notat om fortolkningen af Danmarks internationale forpligtelser i disse sager, som er sendt til Folketinget den 12. december 2016.

Senest har jeg redegjort for dette under behandlingen af beslutningsforslag B 38 den 7. februar i år.

Jeg har altså flere gange over for Folketinget tilkendegivet, at der skal gøres undtagelse fra udgangspunktet om separat indkvartering i særlige tilfælde.

Desuden blev det over for Udlændingestyrelsen i en e-mail den 18. marts 2016 præciseret, at indkvarteringen skal ske på en sådan måde, at dette ikke er i strid med Danmarks internationale forpligtelser eller dansk ret i øvrigt.

Læser man ombudsmandens endelige redegørelse af 23. marts 2017 om sagen, fremgår det da også, at ombudsmanden er opmærksom på, at det samtidig med udsendelsen af min instruks blev antaget, at der skulle gøres undtagelse i særlige tilfælde.

Ombudsmanden lægger således til grund, at det ikke var ministeriets samlede intention at pålægge Udlændingestyrelsen at iværksætte en ulovlig praksis.

[Afrunding]

Lad mig runde af.

For at sige det klokkeklart: Jeg har ikke ændret mit syn på barnebrude, hvor ned til 15-årige piger med eller mod deres vilje giftes med ældre mænd, selvom de måske ikke er meget ældre end 18 år.

Og jeg siger også klart, at der er ting i dette forløb, som kunne være håndteret bedre. Og det vil jeg gerne tage på mig, som jeg allerede har sagt.

Mit klare politiske mål var at sikre de unge en form for ”pusterum” ved ankomsten til Danmark, hvor de kunne få lejlighed til at overveje deres situation og tage stilling til, om de fortsat ønsker at bo sammen med deres ægtefælle eller samlever.

Og derfor er det afslutningsvist også vigtigt for mig at fremhæve følgende pointer:

Der er tilfælde, hvor Udlændingestyrelsen aldrig har skilt parrene ad.

Der er tilfælde, hvor styrelsen har skilt parrene ad.

Og nok så vigtigt, så har den unge kvinde i 4 af de sager, hvor styrelsen har skilt parrene ad, bagefter selv valgt at forblive adskilt fra sin mand.

Her er vi så ved det, der er sagens absolutte kerne for mig, nemlig hensynet til pigerne, deres liv og deres fremtid.

Og det faktum, at vi i statsfinansierede asylcentre var på vej til at fastholde dem i det, der for mig er et middelalderligt familiemønster.

Men nu var det altså Danmark, de kom til. Og her er piger og drenge – kvinder og mænd – lige meget værd.

Og derfor glæder jeg mig over, at kvinderne har fået muligheden for at få et pusterum.

Tak for ordet.